

Каспий теңізінің қазақстандық секторында мұнай операцияларын жүргізу кезінде фондық экологиялық зерттеулерді ұйымдастыру және жүргізу қағидаларын бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2014 жылғы 20 қарашадағы № 131 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылы 26 желтоқсанда № 10025 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 14 шілдедегі № 250 бұйрығымен.

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 14.07.2021 № 250 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Қазақстан Республикасы 2007 жылғы 9 қаңтардағы Экологиялық кодексінің 17-бабының 29) тармақшасына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған Каспий теңізінің қазақстандық секторында мұнай операцияларын жүргізу кезінде фондық экологиялық зерттеулерді ұйымдастыру және жүргізу қағидалары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Мұнай-газ кешеніндегі экологиялық реттеу, бақылау және мемлекеттік инспекция комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде осы бұйрықтың мемлекеттік тіркеуден өтуін;

2) Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде оның мемлекеттік тіркелгенінен кейін күнтізбелік он күн ішінде осы бұйрықты ресми жариялауға бұқаралық ақпарат құралдарына және "Әділет" ақпараттық құқықтық жүйесіне жолдануын;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің ресми интернет-ресурсында жариялауды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Энергетика вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр

В. Школьник

"КЕЛІСІЛГЕН"

Қазақстан Республикасы

Ауыл шаруашылығы министрі
_____ А. Мамытбеков
2014 жылғы 20 қараша

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрінің
2014 жылғы 20 қарашадағы
№ 131 бұйрығымен
бекітілген

Каспий теңізінің қазақстандық секторында мұнай операцияларын жүргізу кезінде фондық экологиялық зерттеулерді ұйымдастыру және жүргізу қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Каспий теңізінің қазақстандық секторында мұнай операцияларын жүргізу кезінде фондық экологиялық зерттеулерді ұйымдастыру және жүргізу қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 9 қаңтардағы Экологиялық кодексінің 17-бабы 29) тармақшасына сәйкес әзірленген және Каспий теңізінің қазақстандық секторында мұнай операцияларын жүргізу кезінде фондық экологиялық зерттеулерді (бұдан әрі - ФЭЗ) ұйымдастыру және жүргізу тәртібін белгілейді.

Қағидалар әрекетінің аумақтық шекаралары Каспий теңізінің қазақстандық секторының (су бетінің айнасы) барлық акваториясына қолданылады. Қағидалардың қолданылу аймағына Каспий теңізінің қазақстандық секторына құятын өзендердің сағалық учаскелері, мүйістер, шығанақтар мен теңіз портының акваториясы қамтылады.

2. Осы Қағидаларда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) бентос - тіршілігінің барлық немесе көп бөлігін мұхит және континенттік су айдындарының түбінде, оның топырағында және топырақта қозғалып және отырып та (жабысып) өмір сүретін ағзалардың жиынтығы;

2) биотоп - биоценоз мекендейтін рельефтің, климаттың және тағы басқа абиотикалық факторлардың жағдайлары біртектес су айдындарының немесе құрлықтың өңірі;

3) зоопланктон - планктонның жануар түріндегі нысаны;

4) ихтиофауна - қандай да бір су айдынындағы немесе оның бөлігіндегі балықтар және дөңгелек ауыздылар түрлерінің жиынтығы;

5) итбалықтар – теңізде өмір сүруге бейімделген жыртқыш жануарлар;

6) лицензиялық аймақ – бөлінген аймақта орналасқан лицензиаттың өндірісі;

7) орнитофауна – белгілі бір аймақта немесе қандайда бір мезгілдің бөлігінде кездесетін құстардың жиынтығы;

8) сапробионтты ағзалар - су құрамында аздаған еріген оттегі бар органикалық заттармен қатты ластанған су айдындарында тіршілік ететін су ағзалары;

9) сапробтық деңгей - су айдындарының органикалық заттармен ластану дәрежесінің сипаттамасы, онда тіршілік ететін сапробионтты ағзалардың түрлік құрамымен анықталады;

10) су түбінің шөгінділері - тұрақты, қозғалатын және сондай-ақ қозғалмайтын су объектісінің түбінде жүзінділердің бөліну нәтижесінде тұндырылған қатты материал;

11) теңіз ортасы - қоршаған ортаның физикалық, геологиялық, химиялық және биологиялық факторларының теңіз акваториясының үстінде су қабатымен және әуе кеңістігімен шектелген байланысы;

12) теңіз ортасының компоненттері - атмосфералық ауа, теңіз суы, су түбі шөгінділері, теңіз флорасы мен фаунасы;

13) теңіз ортасын фондық экологиялық зерттеу - табиғат пайдаланушының келісім шарттық (лицензиялық) аумағында сонымен қатар желілік объектілері учаскелерін қоса теңіз ортасының жай-күйіне арнайы комплекстік зерттеулер жүргізу;

14) фитопланктон - теңіз және тұщы су айдындарының су қабатында орналасатын және ағынмен пассивті орын ауыстыратын өсімдік ағзаларының жиынтығы.

2. Каспий теңізінің қазақстандық секторында фондық экологиялық зерттеулерді ұйымдастыру және жүргізу тәртібі

3. ФЭЗ жүргізу табиғат пайдаланушымен жүргізіледі.

4. ФЭЗ жүргізу мақсатында табиғат пайдаланушымен жеке немесе басқа табиғат пайдаланушылармен бірлесіп ФЭЗ бағдарламасын әзірлейді.

5. ФЭЗ бағдарламасында:

1) теңіз ортасының зерттелетін компоненттері (атмосфералық ауа, теңіз суы, су түбі шөгінділері, бентос, зоопланктон, фитопланктон, су өсімдіктері, ихтиофауна, орнитофауна, итбалықтар);

2) теңіз ортасының әрбір компонент бойынша бақыланатын параметрлерінің тізбесі;

3) бақылаудың кезеңділігі және ұзақтығы;

4) сынама алу нүктелерінің кеңістіктегі координаттары мен орналасқан жерін карта-схемада көрсете отырып орналасуы;

5) барлық бақылау түрлерін жүргізу әдістемелерінің тізімі, ФЭЗ нормативтік-техникалық, әдістемелік және метрологиялық қамтамасыз ету;

6) есептерді дайындау мерзімдері мен есеп түрлері белгіленеді.

6. Табиғат пайдаланушы ФЭЗ жүргізу үшін құрамында аналитикалық зертханалары бар арнайы ғылыми-зерттеу ұйымдары немесе ғылыми-өндірістік орталықтарды келісім шарт негізінде тартады.

7. Каспий теңізінің қазақстандық секторындағы ФЭЗ табиғат пайдаланушының желілік объектілерінің учаскелерін қоса, келісім шарттық (лицензиялық) аумағында жүзеге асырылады. ФЭЗ сынама алу нүктелері биотоптардың ерекшелігі мен тереңділігін ескере отырып, лицензияланған аумаққа бірдей бөлнеді. Лицензиялау аумағында сынама алу нүктелерінің саны оннан кем болмауы қажет.

8. ФЭЗ жобаланатын желілік объектілерде (тасымалдау құбырлары) өтетін желілік объектілері жобаланған трассалардан тыс жүргізіледі. ФЭЗ сынама алу нүктелерінің орналасу схемалары трассадан бір километрден кем емес арақашықтықта оңға және солға бірінғай орналасады. Трасса бойындағы сынама алу нүктелерінің арақашықтығы бір километрден кем болмауы керек.

9. Каспий теңізінің қазақстандық секторындағы ФЭЗ қоршаған ортаның бастапқы күйінің бағасын қамтиды.

10. ФЭЗ нәтижесі бойынша теңізде өткізілген бақылау нәтижелерінің және сынамаларға зертханалық талдау негізінде жылдық есептер дайындалады және олар қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органға есептік жыл аяқталғаннан кейін үш ай ішінде ұсынылады.

Каспий теңізінің қазақстандық
секторында мұнай операцияларын
жүргізу
кезінде фондық экологиялық
зерттеулерді
ұйымдастыру және жүргізу қағидаларына
қосымша

Фондық экологиялық зерттеулерді жүргізу кезінде анықталатын қоршаған ортаның компоненттері мен көрсеткіштерінің тізбесі

Ескерту. Қосымша жана редакцияда - ҚР Энергетика министрінің 07.09.2015 № 559 (алғаш ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

1) метеорологиялық байқаулар.

Желдің бағыты мен жылдамдығына, ауа температурасына, ауа райының жай-күйіне (бұлттылық, атмосфералық жауын-шашын) байқау жүргізіледі.

Байқау кезеңділігі: ауа сынамаларын алу уақытында;

2) атмосфералық ауа.

Күкірт қос тотығына, азоттың тотығына және қос тотығына, көміртегі тотығына, көмірсутегілерге, күкіртті сутегіне байқау жүргізіледі.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

3) теңіз сулары.

Гидрологиялық және гидрофизикалық параметрлер: су температурасы, тұздылығы, электр өткізгіштігі, мөлдірлігі, тереңдігі, лайлылығы, толқынның биіктігі мен бағыты, теңіз ағыстарының жылдамдығы және басқа да байқаулар (су бетінің шаңдануы, әсіресе теңіз жұмыстары кезінде; жоғары лайлылық, көбіктің, өлі организмдердің (өсімдіктердің/балықтардың) болуы;

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

Гидрохимиялық параметрлер: сутегі көрсеткіші, еріген оттегі, оттегіні биохимиялық тұтыну, оттегіні химиялық тұтыну, аммоний азоты, жалпы азот, жалпы фосфор.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

Теңіз суының сапасы: көмірсутегінің жалпы шоғырлануы, полиаромат көмірсутегілер, синтетикалық беткі белсенді заттар (анионды беткі белсенді заттар), фенолдар, ауыр металдар (Al, As, Ba, Cd, Cr, Cu, Fe, Hg, Ni, Pb, V, Zn).

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

4) су түбі шөгінділері.

Гранулометрлік құрамы, тотықтырғыш - қалпына келтіргіш әлеует, бір және төрт сантиметр тереңдіктегі су түбі шөгінділерінің температурасы, органикалық көміртегінің құрамы, ауыр металдар (Al, As, Ba, Cd, Cr, Cu, Fe, Hg, Ni, Pb, V, Zn), фенолдар, көмірсутегінің жалпы шоғырлануы, полиаромат көмірсутегілер енгізіледі.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

Микробиологиялық байқаулар: микроорганизмдердің жалпы саны, сопрофиттердің, актиномицеттер мен саңырауқұлақтардың жалпы саны, микроорганизмдер биомассасы, мұнайды тотықтыратын микроорганизмдер.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

5) бентос.

Организмдердің жалпы саны, түр құрамы (түрлердің саны және тізімі), жалпы биомассасы, түрлердің саны және биомассасы (зообентостың сандық басым түрлерінің құрамы) бойынша үстем негізгі топтар мен түрлердің саны.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

6) фитопланктон.

Фитопланктон жасушаларының жалпы саны, жалпы биомассасы, түр құрамы (түрлердің саны және тізімі), сапробтық деңгейі.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

7) зоопланктон

Организмдердің жалпы саны, түр құрамы (түрлердің саны және тізімі), жалпы биомассасы, сапробтық деңгейі, негізгі топтардың саны және түрлері, негізгі топтар және түрлер биомассасы.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

8) су өсімдіктері.

Қоғамдастықтардың флористикалық құрамы, қоғамдастықтардағы түрлердің таралу пайызы, су түбі шөгінділерін өсімдіктермен проекциялық жамылғысы пайызбен, өсімдіктердің құрылымы (тігінен, көлденеңінен), өсімдіктердің өзгеру дәрежесі.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

9) ихтиофауна.

Ихтиологиялық зерттеулер бойынша балық аулары қондырғылары қойылған ФЭЗ сынама алу нүктелерінің саны ФЭЗ сынама алу нүктелерінің жалпы санының отыз пайызынан кем емес, ал тралдық қондырғылары кемінде елу пайыз болуы қажет.

Барлық балықтардың түрлеріне: ауланатын балық түрлері, аулау жабдықтарымен және ауланатын балықтардың түрлі құрамы, балықтардың сирек түрлерінің болуы, өлшемдік құрылымы енгізіледі.

Балықтардың кәсіпшілік түрлері (жергілікті ихтиологиялық қоғамдастықтардың көптеген, тұрақты өкілдері) балықтардың жеке биологиялық сипаттамасы (Q-дененің жалпы массасы, q-ішек-қарынсыз дене массасы, L-балықтың жалпы ұзындығы, i-құйрық жүзу қанатынсыз балықтың ұзындығы, жынысы, жас шамасы, жетілу сатысы), жетілудің IV сатысында аналығын ұстау кезінде абсолютті жеке өсімталдығы, сызықты өсу қарқыны, түрдің типтік морфологиялық әлпетінен ауытқуларының (кемтарлықтар) болуы, сыртқы паразиттердің болуы, оларды оқшаулау және саны (тек қана жай көзбен көрінетін паразиттер екенін есепке алу керек), қуыс паразиттерінің болуы, олардың саны мен салмағы анықталады.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

10) орнитофауна.

Түр құрамы (түрлердің саны және тізімі), саны, тұратын орнының сипаттамасы мен зерттелетін аумақта орналастыру ерекшелігі; осы көрсеткіштердің маусымдық және көпжылдық көрсеткіштер динамикасы.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық

аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында;

11) итбалықтар.

Саны, тұратын орнының сипаттамасы мен бақыланатын аумақта орналастыру ерекшелігі; табиғи және антропогенді (техногенді) факторлардың әсерімен бұл көрсеткіштердің маусымдық және көпжылдық динамикасы. ФЭЗ орындайтын кемелердің бағыттарындағы жылдың барлық маусымдарында итбалықтардың (кездесулер) қонысы, олардың саны, тұруы мен жүру сипаты, фото-бейне түсірулер жүргізу GPS көмегі арқылы белгіленеді.

Байқау кезеңділігі: Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында – Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында үздіксіз өндірістік қызмет кезінде өндірістік қызметті жоспарлау және одан әрі жүзеге асыру кезеңінен бастап жыл сайын (төрт климаттық маусым бойынша) барлық келісімшарт аумағында.